
**Prof. Dr. Monok István – a Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK) főigazgatója**

Európai kultúra, nemzeti örökség

Napjainkban az egyik legfontosabb beszédtema az európai értelmiség körében, hogy vajon miért nem tudott az Európai Unió közössége mindeddig egy olyan definíciót alkotni, hogy mit jelent az, hogy „európai”, mit jelentenek az „európai értékek”. A politikai álláshelyeket betöltő személyektől – politikusoknak a legtöbbszörük nem nagyon lehet nevezni – nem lehet ezt várni. Ők nem értelmiségiek, hiszen alapvetően érdekeket képviselnek. Értékeket akkor, ha az az általuk képviselt gazdasági csoportoknak érdekükben áll. Természetesen vannak olyan esetek, hogy valakinek érdekében áll értéket alkotni és értéket képviselni. A politikus kiindulópontja azonban az érdek, és nem az érték. Így az Európai Unió is egy Közös Piacra degradált intézmény. Olyan, amelyik fél szembenézni a saját múltjával, saját örökségével. Fél, mert az örökség teljességének áttekintése mentén kiderülne, hogy az elmúlt fél évszázadban egy erőteljes amerikanizálódás zajlott le Európában, alapvetően abból a tragikus és téves feltevésből kiindulva, hogy a ma élőknek nem tudásra, nem kultúrára van szükségük, hanem „használható ismeretekre”. Közhangszerű állítás – mert annyian bizonyították már –, hogy újító erővel nem rendelkezhet az, aki nem tud magáénak rengeteg nem használható ismeretet. A történelem során az innovatív elmék, kivétel nélkül, mind széles körű humán műveltséggel – haszontalan tudással – rendelkeztek a szűk, szakmaspecifikus ismeretek teljes ismerete mellett. De mi köze van ennek a könyvtárakhoz?

Ha elfogadjuk azt az egyre inkább konszenzussal hangoztatott tételt, hogy az európai abban tér el a nem európaiktól, hogy egy sajátos, az antik görög, latin és zsidó hagyományra alapozottan másfajta hagyományközvetítő rendszert alakított ki magának, mint a más kulturális körökben élők, akkor a könyvtár az európaiság lelke. A hagyomány megismerhetőségének egyik legfontosabb záloga. A nyugati kereszténységben, művelődéstörténetünk minden fontos fordulópontján a teljes örökséget tekintettük át. Minden egyes korszakban újraolvastuk eleink a teljes szövegtörzset, és mindig találtak benne olyan elemeket, amelyekre eddig nem figyeltek, figyelhettek – mert a technikai civilizá-

ció nem tette lehetővé egyes tételeknek, az adott korban „modern”-nek tekinthető megmérését, igazolását –, és mindig rádöbrentek arra, hogy az előző generációk alkotói tulajdonképpen minden olyan dologra gondoltak már, amire az éppen legújabb generáció csak a választ keresi. Más kulturális körök – akár a hindik, a buddhisták vagy a muszlimok – nem olyan szövegközpontú ismeretátörökítési rendszert alkottak maguknak, mint ahogyan azt a nyugati kereszténység tette. A kultikus alapszöveg és az alkalmazható ismeretek közt nincsen olyan folyamatosság, mint azoknál a kultúráknál, amelyeket európainak nevezhetünk.

A könyvtárakat a kulturális örökségre vonatkozó elméleti írások is emlékezhelyként (*lieu de mémoire*; Erinnerungsort) írják le. Tartalmukban és fizikai megjelenésükben is – a történelemben másként és másként – a hatalom megjelenítésének eszköze, jelképei is voltak persze. A könyvekig azonban el kellett jutnia az európai hagyománykövetítésnek.

Az írás kialakulásának egyik fontos motívuma volt az emlékezet, a rögzített hagyomány, amely megismerésének szóbeli, képi, szokáskövetéses útjai a(z) (fel)olvasással kibővültek. A hagyománynak ez a megismerési módja az ókori görög és római alapokon a keresztény közösségekben, majd különösen a nyugati kereszténységben előtérbe került, egyes történelmünk egyes korszakaiban háttérbe szorítva a képi kultúrát. Az írásban rögzült hagyomány dokumentumai jelentős részben a használati írás kategóriájába tartoznak: gazdasági feljegyzések, tulajdonjogi, adminisztratív írások, az intézményszerű működés dokumentumai. A ninivei, az időszámítás előtti VII. században alapított könyvtárban is nagyjából ilyen gazdasági feljegyzések voltak. Hasonló a helyzet a nyomtatott vagy éppen a digitális könyv időszakában is: az egyes városi céhek működési szabályzataitól kezdve, a felmérő íveken át az egyes civil szervezetek, vagy gazdasági társaságok éves jelentéséig, a reklámokig. Az írott örökség felmérésére, kezelésére, illetve a társadalom tagjai számára való hozzáférhetővé tételére két intézményi típust alakítottak ki Európában. A levéltárat és a könyvtárat. Az írott örökség elvi teljessége ezekben lelhető fel, az ezekben őrzött hagyomány, az európai emlékezet szempontjából, együtt vizsgálendő.

A könyvtárak alapításának legátfogóbb célja mindig az írott hagyomány összegyűjtése, rendszerezése és rendelkezésre bocsátása volt. Az átörökítésben a könyvtár mindig csak potenciális lehetőség volt. A kérdés, hogy kinek gyűjtötték össze, a dokumentumoknak milyen kö-

rét, kiknek álltak ezek rendelkezésre? Assur-ban-Apli (Assurbanipal; i.e. 668–631/629) Ninivében az uralkodó és a kultusz őrei, a papok számára alapított könyvtárat. Használatáról keveset tudunk, de sokkal többet az alexandriai könyvtárakéről (Muszeion, Szerapeion). Az időszámítás előtt, a harmadik században alapított két gyűjtemény az uralkodók (Ptolemaioszok) számára gyűjtötte a közel-keleti, az egyiptomi és a görög örökség műveit. A könyvtár egyben másolóműhely – a hagyományt sokszorosító intézmény –, iskola és kutatóműhely is volt. A szövegre koncentráltak, komoly filológiai felkészültséggel az akkori lingua franca, a görög nyelvre fordították a nem görög alkotásokat (e tevékenységnek köszönhető az ógörög Ótestamentum, a Septuaginta). A Muszeion többször tűzre kapott (i.e. 48–47, i. sz. 262, 272, 296–297), a Szerapeiont pedig már az alexandriai keresztény közösség hagyományt tagadó dühe pusztította el. A Római Birodalom az alkalmazott tudományokat kedvelte. Kicsit úgy viszonyult a görög hagyományhoz, mint sokkal később, az USA az európaihoz. A könyveket, amelyeket hadvezérek, értelmiségiek összehordtak Rómában, hamarosan nyilvánossá tették a polgárjoggal rendelkezők számára. Kialakult a feleslegesen nagy magánkönyvtárakat megvető irodalom is (Seneca).

A keresztény egyház, megszervezésének idején, integratív jellegű volt. Az ókori szövegekhez való viszonyulása is ilyen volt. Amikor az egyház leírta a vallást (niceai zsinat, 325), elkülönítette a kanonizált örökségtől, a vallás szempontjából nem elsődleges írásokat, a könyv és a könyvtár egy új alapelv szerinti változatát hozta létre (nem a kereszténység, hanem az egyház mint intézmény). A szerzetesrendek, és a világi egyházak (káptalanok, püspökségek) a keresztény egyház szempontjából fontos szövegek összegyűjtését, megőrzését, másolását tartotta alapvető céljának. Szempontjaikba belefért a jogi, a természetismereti, az orvosi művek áthagyományozása is. A hozzáférés az egyház korai történetétől kezdve ellenőrzött volt, de soha sem teljesen zárt. A szerzetesi közösségek könyvtárainak is volt olyan része, amely nem a rendtagok számára fenntartott (clausura) területen volt. A humanista értelmiség, felelevenítve az ókori (Seneca) és a korábbi keresztény (Szent Jeromos; Guillaume Perault (cca. 1200–1271), a lyoni püspöki székbe emelkedett domonkos szerzetes: *De superbia librorum*) hagyományt, a XV. század elejétől kezdve sorra szervezett közös használatú könyvtárakat, baráti körnek, vagy éppen a város polgárainak. A „közös használat” – csakúgy, mint az anyanyelvű irodalmak – a protestáns re-

formátorok programjában vált meghatározóvá, mondhatni, hogy a korai keresztény hagyomány és a humanista örökség ekkor társadalmiasult.

A XVII–XVIII. századi barokk könyvtár már méreteinél, anyagának univerzalitásánál fogva is összetett üzenetet hordozott. Nyilvánvalóvá vált, hogy csak közös használattal ismerhető meg az ott őrzött örökség. Ráadásul a hatalom világi oldala már felismerte, hogy a feudális vazalusi rendszer mellett jelentős közösség-összetartó erő az azonos nyelv és kultúra. Ezért is kezdődött el a kötelezpéldány-rendeletek sora, vagyis programok indultak az egy-egy királyságban kiadott könyvek tervezett és rendszeres összegyűjtésére, megőrzésére (már a XVI. század első felétől – ez a „nemzeti könyvtár” típus kialakulásának a bölcsője). Bizonyos értelemben egy nemes verseny kezdődött abban, hogy ki az, aki ezt az örökséget közkinccsé, hozzáférhetővé teszi. Az uralkodó, a tudós társaságok, az egyház egy-egy vezetője, vagy – ahogy Közép-Európában sok helyen – maga az egyház?

A harmadik rend, a polgárság hatalmi helyzetbe való emelkedése az ancien régime összeomlásával mindenütt megteremtette a kultúra polgári nyilvánosságát, vagyis a közösségi könyvtárak rendjét is. Európa egyes területein másként-másként, hiszen az úgynevezett „porosz-utas” hagyományban a könyvtár a katalóguson keresztül férhető hozzá (ehhez tudni kell, hogy mit akarunk olvasni vagy kérdezni, mi lenne jó), az „angolszász” hagyományban pedig a szabadpolcos rendszer társult a közkönyvtárak kialakításához, vagyis az olvasó láthatta, mit őriz a könyvtár, és maga dönthetett arról, melyik könyv érdekli.

Az internet elvileg a leginkább nyilvános könyvtár. Az lesz valóban, ha válogatás nélkül, a teljes európai írásbeli örökséget el lehet érni. Kérdés, hogy mindenki akarja-e ezt, és aki nem, miként válogatna? Az is kérdés továbbá, hogy az elektronikus információ áruként való kezelése nem rombolja-e le a kultúra polgári nyilvánosságának elvét, és teszi elérhetővé az örökséget azok számára, akik meg tudják fizetni?

A könyvtár demokratikus intézmény, az európaiság alapvető értékéhez tehát közvetlenül kötődik. Egy-egy ország könyvtári rendszere – a patriotikumokat tekintve – az általa képviselt nyelvi és kulturális közösség írott öröksége teljességét akarja megőrizni. Sem erkölcsi, sem politikai, sem semmilyen más szempontot nem érvényesíthet a gyűjtemény építésében és megőrzésében. Nem volt azonban ez mindig így. A teljességben való megőrzés gondolata a XVI. században

született (I. Ferenc francia király kötelespéldány-rendelete, 1537), de a nyugati kereszténység területén csak a XIX. század elejétől vált általánossá.

A könyvtár megtestesíti egy-egy nyelvi és kulturális közösség identitását. Éppen ezért az egyes közösségek, csoportok konfliktusai mentén sor kerülhet a könyvtárak tudatos rombolására, vagy éppen elbirtoklására. Az említett Szerapeion könyvtárának lerombolása (391) a keresztény közösségnek azt a szándékát fejezte ki, hogy a nem keresztény írások ne öröklődjenek tovább. Egyes vélemények szerint ehhez hasonló módon pusztult el az alexandriai Muszeion könyvtárának maradványa a muszlim hódítás során (640–642). Az egyes kulturális vagy politikai csoportok a másik emlékezetének elpusztítására gyakran égettek könyveket, könyvtárakat (a francia forradalom, a náci könyvégetés vagy a kommunista „könyvtártisztítás” is ilyen volt). Vannak a történelemben olyan esetek is, amikor kifejezetten egy közösség teljes emlékezetét akarja egy másik megsemmisíteni. A közelmúltban ilyen volt a Bosnyák Nemzeti Könyvtár tervezett és módszeres elégetése a szerb hadsereg által, majd ezt követte a Bosnyák Levéltár elpusztítása a horvát hadsereg által.

Sok esetben azonban a könyvtárak mint anyagi értékkel bíró gyűjtemény kerültek elhurcolásra egy-egy idegen csoport által (jelentős részben ilyenek voltak a szovjet, vagy éppen az amerikai hadsereg akciói a második világháborúban). Mások a könyvtár szellemi tartalma miatt akarták elbirtokolni a könyvtárba zárt hagyományt. Gondoljunk a lengyel arisztokrata könyvtárak Szentpétervárra hurcolására a XVIII. században („mi oroszok is európaiak vagyunk” jelszóval), vagy éppen a Ceaușescu Romániája idején az erdélyi magyar és szász könyvtárak anyagának Bukarestbe telepítésére (mindez, hogy azt a hamis látszatot keltsék, hogy Bukarest már a kora újkorban is Nyugat-Európára figyelt).

Külön gondot jelenthet a digitális könyvtári világban, hogy a digitalizálás nem együttműködések mentén halad. Az a kulturális közösség, amelyik előbb jeleníti meg a honlapjain a múlt írásos emlékeit, úgy tűnik fel, mintha az valóban csak az övé lenne. Jóllehet, kevés olyan kulturális csoport él ma Európában, akinek írott emlékezete csak hozzá köthető lenne. A Kárpát-medence írott emlékei biztosan a német, az olasz és az ott élő népek közös emlékezete, ahogy nehéz lenne azt állítani Elzász könyves világról, hogy az csak a francia emlékezet része.

A könyvtár rendje (*ordo librorum*) jellemzi azt a kort, amikor kialakult. A kora középkori könyvtárak összeírásai élén a *Patres* (egyházatyák) állnak, a XV. században már általános, hogy a bibliakiadások felsorolásával kezdődnek ezek a katalógusok. A humanista magánkönyvtárak első tematikus csoportja a „*grammaticae*”. A könyvek mennyisége is közrejátszott, de komoly szemléletváltás kellett ahhoz, hogy cédulakatalógust építsenek a könyvtárak, a szerzők alfabetikus rendjében, amelyben bárki megelőzhetett egy szentet, egy királyt, akinek a neve az „a”-hoz közelebb betűvel kezdődik. A polgári nyilvánosság korszakának kezdetén történt ez utóbbi váltás. De nem csak a könyveket kellett elrendezni, hanem számba kellett venni azt is, ami hiányzik a könyvtárból: a tudást kellett elrendezni kezdetben bio-bibliográfiákban, majd bibliográfiákban. A bibliográfiatörténet első nagy alakja egy benecés apát, Johannes Trithemius (1462–1516), a könyvtáros munkájában az ilyen tevékenység helyét először az első szakszerű könyvtártan (*bibliothconomia*) szerzője Gabriel Naudé (1600–1653), Mazarin bíboros könyvtárosa jelölte ki. Naudé nem azokkal a szavakkal, mint amelyeket emblematikus történetében Umberto Eco (1932–2016) idéz, de lényegében elmondja, hogy a könyvtáros a „rózsa nevével” foglalkozik, és nem a „rózsával”, vagyis a könyv tartalmával. Már ő is utal arra, hogy a rózsa nevének a megállapítása sokszor a rózsa megismerésével lehetséges csak.

A könyvtárak története egyben anyagiasult európai eszmetörténet (*histoire matérielle de la pensée* – Frédéric Barbier). A könyvtárban felhalmozott anyag tematikus vagy nyelvi összetételének változása követi a könyvtárat birtokló közösség szellemi orientációjának alakulását. Nem véletlen, hogy a közép-európai könyvtárakban jellemzően a német és az olasz kiadóknál megjelent könyvek találhatóak a XVII. század végéig, ekkor megjelennek a francia nyelvű könyvek, majd a XIX. század közepén az angol könyvpiac termékei is.

A könyvtárak, mint anyagiasult eszmei termékeket őrző intézmények, tehát az európai emlékezet bástyái. Alapításuk, gyűjteményük gazdagítása, a megsemmisítésükre irányuló törekvések története mentén az egész kontinens históriája elmondható. A bennük őrzött anyag elrendezésének, hozzáférhetővé tételének krónikája mentén követhetőek azoknak az értékeknek a története, amelyeket európai értékeknek nevezünk.

De térjünk vissza ahhoz gondolathoz, hogy az európai alkotó gondolkodás az összetett, humán jellegű, „felesleges” ismeretekre alapozódik.

A kora újkori magyarországi olvasmánytörténeti alap kutatások eredményeiből kiindulva elmondható, hogy a magyarországi, de ugyanígy a közép-európai szakértelmiség műveltsége heterogénebb, a hagyományt folyamatosan megismerő és számon tartó, ugyanakkor a szakmai tudás mélysége, egy-egy szakterületre koncentráltasága elmarad a nyugat-európai szak-, és kortársakétól. Ennek a helyzetnek az eredménye kettős: az itteni szakemberek hagyománytisztelete erősebb, a szakmai gyakorlat technikai környezetének hiánya – ideértve a szakirodalmi ellátottságot is – az átmeneti megoldásokat kereső kényszerrel terhelt. Azonban kiszakadva ebből a környezetből, tudásuk többféle kötődésének köszönhetően, kiemelkedő teljesítményt tudhatnak magukénak (amikor elmennek nyugatra).

Nem szándékozom részletezni az említett alap kutatás eredményeit, de kiemelném azt, hogy a Magyar Királyságban és Erdélyben a XVII. század elejéig az európai szellemi áramlatok befogadása lényegében naprakész volt. Nem állítom, hogy a társadalom széles rétegeiben, sőt, nagyon is kis csoportok követték a változásokat. Azonban az a fordulat, amelyet az európai tudománytörténet az 1670 körüli fordulatként ismer, a recepció szemszögéből már fél évszázadot késett, és együtt jelentkezett a korai felvilágosodás, német közvetítésű eszméivel.

Egy további faktor, amelyet a művelődési eszmények mentén figyelembe kell venni, a nyelv. Vagyis a nyugati-keresztény Európa lingua francája, illetve a Magyar Királyság és Erdély kulturális közösségeinek anyanyelve (vernakularitás). A latin nyelv, ahogy a keresztényég, az európai kultúra alapszövetét jelentette a Római Birodalom összeomlásától, de mindenképpen az egyházi és a világi hatalom kompromisszuma megteremtésének a pillanatától, vagyis 800-tól. Ezen az alapon tudott felépülni az iskolai szövet, amelyben megjelent a XI. század végén az universitas, ugyanígy a könyves kultúra intézményeinek a hálózata (másoló műhelyek, könyvtárak, majd könyvkiadók, könyvkereskedelem). A latin nyelv kényszerű megőrzése a Magyar Királyságban jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a magyar művelődés eszménye archaikus jellegű maradt, ezzel együtt azonban a hagyományos értékek megőrzésének természetesként való kezelése is erős tudott maradni. A modernizáció tehát épített ezekre, nem lerombolta azokat.

Ezt a jelleget erősíti az a tény is, hogy a Magyar Királyságban és Erdélyben, de a közép-európai (Köztes-Európa) régióban az egyháznak a korai újkorban egészen másfajta szerep jutott, mint nyugaton. A művelődési eszmények alakításából így ezt a „mintázatot” a francia forradalom (híre) nem tudta kizárni. Az egyházak tartották össze a közösségeket, sokszor elégtelen személyzettel. Így a társadalom megítélése is más azzal kapcsolatosan, amelyet az egyházak képviseltek. A tudomány vagy a művelődési eszmény laicizálódásáról tehát csak nagyon óvatosan lehetne beszélni, lényegében a XIX. század közepéig.

A nyugat-európai kulturális eszmék változásaiban mindig ott volt egy, az ókori, a korai keresztény gyökerekhez való visszanyúlás. A zsidó kultúra „beemelése” ebbe a hagyományba ott is csak későn, a XVIII. század második felében történt. Ez az újraolvasás mindig az ókori szerzők szövegeinek, illetve az egyházatyák szövegkorpuszának új, mindig kritikainak gondolt kiadásaiban is testet öltött.

A XVIII–XIX. század fordulója újabb jelentős fordulatot hozott. Itt is egy újraolvasási korszakról beszélhetünk. Most nem azért, mert sok új szövegvariáns került elő, mint ahogy ez a XVI. század első felében volt. Nem azért, mert az új felfedezések széttörték az ókorból magunkkal hozott kereteket, mint a XVI–XVII. század fordulóján. Az új szembenézés az antik örökséggel immáron a kultúra és a civilizáció – emberi és tudományos – ellentmondásai feloldását célzandó történt. Az újraolvasás aztán meghatározta több generáció kulturális ízlését – Lessingtől, Schilleren, Novalison át a Schlegel testvérekig –, és ahhoz is hozzájárult, hogy az Ottó-kori bizánci emlékek felfedezése mentén a görög hatás a „Kulturheimat” szerves részévé váljon.

Nagyon fontosnak látom hangsúlyozni, hogy minden újraolvasás tartalmi, mély hatást gyakorolt az adott korszakra, és nem egyszerűen újraértelmezték a múltat, hanem az szervesült a jelen művelődési ideái közé.

A magyar művelődés eszményeit jellemezve, a XVIII–XIX. század fordulóját tekintve Kornis Gyula az újhumanizmus elnevezést használja, amely önmagában összetett jelenség. A hagyományos deákos műveltség, a németes neohumanizmus, a magyar neohumanizmus és a természettudományos, illetve műszaki tudás együttes jelenlétéből, nem vetélkedéséből áll. Utóbbiról emeljük ki, hogy ez nem helyettesíti a humán oldalt, hanem mellé kerül. A helyettesítő gondolat végletesen csak

a XX. század végén, illetve a XXI. század elején jelent meg, sokszor. Sőt veszélyessé is vált, hiszen a politikai elit helyét betöltő személyek a műveletlenségük elfedésére álpragmatikus, álmodernista retorikába fordultak.

A sajtó (médiák összessége, a média) mint intézmény, megerősödve a rádióval, majd a televízióval, részben az internet adta lehetőségekkel, sajnálatos módon, a hatalom szövetségese lett. Végül, az egyház helyére lépett. Lemondott a szabadságáról, már ha egyáltalán valaha tényleg szabad volt, a tulajdonostól is független sajtó. Ma a magyarországi könyvkiadók egybehangzóan állítják, hogy az olvasási ízlést a sajtó alakítja. Komoly befektetéssel lehet csak ellensúlyozni hatását, és ez igen ritkán rentábilis vállalkozás. Márpedig a könyvkiadás is csak egy vállalkozás. Ha az európai értelmiség valóban Európát félti olyan jelenségektől, amelyek Európa „égető emlékezeté” (mémoires brûlées) körébe tartoznak, gondot kellene fordítani a sajtónak a tulajdonosoktól való szabadságára is, és nem kiszolgáltatni – még ha jó privilegizáltak lenni a társadalomban, akkor sem – a megbízókat.

Az internetkorszak, háttérben a gazdaságilag globalizálódó világgal, sokféle lehetőséget ajánl egy újfajta művelődési eszmény kialakításához, és sokféle veszélyt és csapdát is hordoz. Az internet hatalmi eszköz. Műveltségesezményt alapozni rá meglehetősen kockázatos. Talán, ha egy újabb „újr olvasási korszak”-ra lenne időnk: az antikvitástól kezdve az összes szövegmű új kritikai kiadása a világhálón, szép víziója keveseknek. Közben azért szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a világháló egyfelől hangsúlyosabban üzlet, alakítói pedig szakmai, információtechnológiai öncélként fejlesztik, másfelől a hatalom gyakorlásának egyre fontosabb eszköze. Az induló eszme, az „ígéret”, hogy az internet demokratikus és demokratizál, történetének rövid, negyedszázados története alatt is megcáfoltatott.

A tanulás végül egy mondatban összegezhető: nem létezik alkotó tudás széles körű, nem szakmai jellegű tájékozottság nélkül, vagy ez a tudás csak egy-egy fellángolásra elég, folyamatos megújulásra nem. Az emberi természetben sincsenek ugrások, vagyis az elégséges tényanyag aktív ismerete nélkül – hiába tudja valaki, hogy hol keresse a tényeket –, a gondolkodása beszűkül, újító gondolatai kevéssé lesznek. Az eddigiekben, korszakonként újra és újra felvetett humán alapú „ortodoxia”

szemben a természettudományos alapú „modernitás”-sal ellenpontoszás napjainkra, ahogy ez európai értelmiség hatalmi körök diktálta, mesterségesen fenntartott ellenségeskedéssé vált. A művelődési eszményt tekintve utóbbi, a globális kultúra kialakulásának jelszavával szövetkezett, akkor, amikor egy kis félsziget-kontinens (Európa) is képtelen a consensus Europaeus megalapozására is, vagy éppen – hogy egy másik kultúrkörből is mondjunk példát – az iszlám népei sem képesek egymással semmilyen közös gondolati formát, műveltségi ízlést kialakítani. A különféle kulturális hagyományú embertömegek alkotóerejű szervesülése, összeolvadása, nagyjából ennyi eséllyel bír, vagyis semmilyennel.

Képmelléklet

November 6. – Országgyűlési Könyvtár

Országgyűlési Múzeum, Bencze-Kovács György felvétele, 2018.

2018. november 6–7.

KÖNYVTÁRI INTÉZET

A kiadvány megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta

Szerkesztette: Csaba Attiláné

Nyelvi lektor: Dauner Orsolya Cecília

Tördelő szerkesztő: Tóth-Jávorka Brigitta

A világtalálkozó emblémáját tervezte: Fazekas Andrea

Kiadta a Könyvtári Intézet

Felelős kiadó: Fehér Miklós igazgató

ISBN 978-963-201-646-7

© Könyvtári Intézet Budapest, 2019

Nyomás és kötés: NALORS Grafika Kft.

Felelős vezető: Szabó Gábor

Tartalom

Fehér Miklós: Köszöntő	3
Dr. Fülöp Péter: Köszöntő	11
Dr. Redl Károly: 150 éves az Országgyűlési Könyvtár	15
Ásványi Ilona: Egyházi könyvtári szolgáltatási modell	19
Barátné Dr. habil. Hajdu Ágnes: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete szerepe, lehetősége a kulturális örökség ápolásában	23
Bodnár Róbert: Transsilvanica Digitalis	29
Dr. Darányi Sándor: A könyvtári informatika és a világháló trendjei	33
Dr. Fodor Péter: Nagyvárosi könyvtárellátási modell	37
Hicsik Dóra: Gondolatok a könyvtárban: A Szabadkai Városi Könyvtár szolgáltatásai	43
Káldos János: OKP-projekt (Országos Könyvtári Platform)	47
Kelemen László: A Magyar Média és Információs Központ szolgáltatásai	53
Dr. habil. K. Lengyel Zsolt: A Müncheni / Regensburgi Magyar Intézet örökségápoló tevékenysége – Vázlat a könyvtárról és különgyűjteményeiről	57
Markója Szilárd – Dr. Kenyeres István: Hungaricana	61
Molnár Sándor: A Contenta repozitóriumok új, analitikus része	65
Prof. Dr. Monok István: Európai kultúra, nemzeti örökség	69
Rabbi Zsolti, mag. iur. et mag. bibl.: A Pélmonostori Városi Könyvtár szolgáltatásai	79
Ramháb Mária: Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) szerepe, lehetősége a kulturális örökség ápolásában	83
Ronczi Melinda: „Emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék” – Kulturális örökségünk digitalizálása Szlovákiában	87

Szegedi Éva: A kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár örökség- ápoló tevékenysége	91
Varga Éva: A kulturális örökség megőrzése, ápolása a kárpátaljai könyvtárakban	95
Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozója – Program	103
A résztvevő intézmények betűrendes listája	107
Képmelléklet	113